

In memoriam Somssich Lászlóné, Lédeczi Erzsébet (1932–2005)

Egy elfelejtett geológus megkésett megemlékezése születésének 80. évfordulóján

Sütőné Szentai Mária

A földtani kutatást irányító geológusok sorából eltávozott valaki a nagy nemzedékből, akiknek tevékenysége végig kíséerte a földtani kutatás 50 évtizedre visszatekintő aranykorát. Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetemen Vadász Elemér tanítványaként szerzett geológus diplomát Lédeczi Erzsébet 1956-ban.

Komlóra, a mélyfúró vállalat földtani laboratóriumába 1958-ban jött, ahol először a kőzetek mikroszkopikus vizsgálatait végezte pl. a Nagymányok-12. sz. fúrását is. A laboratórium ve-

zetését 1960-ban vette át Bóna Józseftől, aki a továbbiakban az őslénytani osztály vezetőjeként tudományos kutatói tevékenységébe és az osztály színvonalának állandó fejlesztésébe fektette minden tudását.

Somssich Lászlóné, Erzsébet, mert mindannyian csak így hívtuk, kedves, de mindenkor mértéktartó ember volt. Régóta ismertem, még egyetemista korából, amikor 1955-ben Veszprémben voltunk gyakorlaton, ő az egyetemről, én a technikumból. Már akkor is pontosan olyan volt, mint 10-20 év múlva. Mosolyogni láttam, de önfeledten nevetni nem. Mindig sietett. Délidőben sokszor egy szendvics-csel rohant el mellettem. Elég magas, nyúlánk alakja, később, idősebb korára sem változott. Tartása egyenes volt, mint egész gondolkodása. Egyszerűen öltözött, mindig a szükségeset választotta.

A laboratórium szakmai állományát és felszereltségét állandóan fejlesztette. Az Ő idejében indult el a műszeres kémiai vizsgálat, a spektroszkóp, lángfotométer, derivatográf beszerzésével a nyomelemek vizsgálata. Az őslénytani osztályra az elektronmikroszkóp és egy jó minőségű nagyítógép került a fotó laborunkba. Az őslénytani és kőzet-tani vizsgálatokhoz mikroszkópokat kaptunk, s a szocialista országokban kiadott tudományos folyóiratokon kívül a nyugati, amerikai tudományos folyóiratokat is megkaptuk.

Egyetemi évfolyamtársai közül Hámor Géza geológussal, a budapesti Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI) igazgatójával, de a többi kutatásírányítóval is jó kapcsolatai révén a laboratórium mindig több megrendeléshez, anyagvizsgálathoz jutott. Kitűnő, tehetséges szervező egyéniségével és kivételes személyes hatásával mindig el tudta érni, hogy munkatársai munkabírásukat maximálisan bevetve teljesítsék a feladatokat. Hányszor fordult elő, hogy összehívott bennünket egy fél órára, és őszintén megmondta, hogy nem tud külön jutalmat adni, de határidőre meg kell csinálni a munkát, hogy továbbra is megkapjuk a megrendelést.

A laboratórium vezetőjeként szakmai feladatként alapfúrások jelentését készítette el. Én ezt csak akkor láttam, amikor évtizedekkel később Németh Lajossal a laboratórium és a régi mélyfúró vállalat földtani dokumentációját leltároztuk, mie-

Munkaközben, főgeológusként az 1970-es évek közepén

lőtt azt megvette egy külföldi cég. A jelentés tökéletes volt. Minden egyes réteghez hozzá tette a laboratórium vizsgálati adatait és azt értékelte. Legalább három ilyen jelentést láttam, nagy munka lehetett. Róla nem ez volt látható. Tudtuk, hogy politikus és egyre inkább az a munkája került előtérbe.

Lehet utóbb vitatni, hogy igaza volt-e, de ő hitte az igazát. A hetvenes évek közepén lehetett, hogy egy napon bejelentette, elmegy a laboratóriumból, és az Országos Földtani Kutató és Fúró Vállalat főgeológusaként, a várpalotai központhoz fog tartozni. Úgy látszik, hogy szívügye volt a laboratórium, mert a laboratóriumot még főgeológusként akkor is el tudta látni munkával. Amíg a földtani kutatásban dolgozott, figyelemmel kísérte és segítette a kutatók munkáját, haladásukat. Én sokat köszönhetek neki. Mikor a dinoflagellata vizsgálatról az első előadásomat tartottam, azt a szedett-vedett kéziratomat rögtön elvitte Budapestre a MÁFI-ba Jámbor Áronhoz, és elérte vele, hogy a magyarországi alapfúrások dinoflagellata vizsgálatát a komlói laboratórium kapja meg.

1984. március 2-án a nagy múltú Magyarhoni Földtani Társulat Dél-dunántúli Területi Szervezetében a térség szénbányászatának és ércbányászatának fejlődéséről tartott beszámolót (lásd a Földtani Közlöny 114, 4.). Bizakodásról és reménységről szólt akkor még ez a konferencia, és nem lehetett tudni, hogy 16 év múlva majd bezárják az utolsó mélyművelésű bányát is Komlón.

Munkatársai körében, a komlói laboratóriumban

1985. április 4-én Állami Díjat kapott, négy társával megosztva, a hazai feketekőszén-vagyon kutatásában és feltárásában elért kiemelkedő eredményeikért:

- Hámor Géza geológus, a földtudomány kandidátusa, a MÁFI igazgatója;
- Kovács Endre a Mecseki Szénbányák geológus mérnöke;
- Nagy Elemér geológus, a földtudomány kandidátusa, a MÁFI főosztályvezetője;
- Némédi Varga Zoltán geológus mérnök, a földtudomány kandidátusa, a Nehézipari Műszaki Egyetem docense és
- **Somssich Lászlóné geológus**, a MSZMP Komló Városi Bizottságának titkára.

A földtani kutatásért végzett munkájának írásos nyoma alig maradt. Egy 1983-as Földtani Kutatásban így ír: „eredményesen kutatni csak kiegyensúlyozott, hatékonyan szervezett földtani irányítás mellett lehet, hullámhegyek és völgyek nélkül. A földtan a jövőnek dolgozik, optimista tudomány, de magában hordozza azt a szabályt is, hogy a „0”-ra csökkentett kutatást nem lehet ott folytatni, ahol annak idején abba kellett hagyni, a közben támadt hiány pótlására súlyos idő és anyagi áldozatot kell hozni, és többször ismételni, kiszámíthatatlan következményekkel járhatna”.

Politikai munkája elismeréseként kapta meg 1989 januárjában a Magyar Népköztársaság Csillagrendje kitüntetését. A MSZMP komlói titkáraként a politikai rendszer összeomlásáig a helyén maradt.

A komlói laboratórium munkatársai az 1960-as évek elején (Somssichné a hátsó sorban)

Somssich Lászlóné előadás közben 1984-ben

Élete utolsó évtizedét családjában, a közélettől teljesen visszavonultan töltötte.

Tisztelői és egykori munkatársai nevében, születésének 80. évfordulóján, egy kiváló geológustól, szakmájának mindig elkötelezett, de elfeledett hívtől tisztelettel búcsúzunk.

Nyomtatásban megjelent publikációja:

Somssichné Lédeczi Erzsébet 1983: Az OFKFKV földtani tevékenysége a mecseki földtani kutatásban. – Földtani Kutatás XXVI. 2–3: 63–64.

A szerző címe – Author's address:
Sütőné Szentai Mária
H-7300 Komló
Május 1. u. 7.
E-mail: szentai.maria@gmail.com